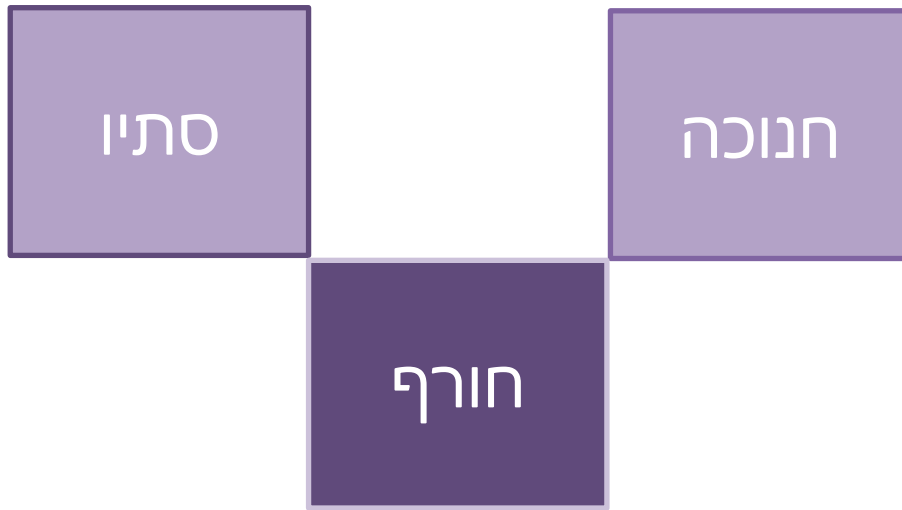

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

”חֲנֻכָּה, חֲנֻכָּה חַג יָפֵה פֶּל פֶּן...”

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

דגשים לעבודה בימי חופשה

- העבודה תהיה במתכונת פתוחה וגמישה שתענה על הצרכים של הילדים ואנשי הצוות.
- ימי החופשה יכולים לענות על הצורך בשינוי בשגרת היום באמצעות פעילויות מהנות התמקדות בנושאים לא שגרתיים שמעניינים את הילדים ו"שוברים שגרה".
- בחינוך המיוחד יתבססו גם על התוכניות האישיות/הגניות (תח"י, תל"א, תלג"ן) תוך התחשבות במתווה הכולל.

הצעה לסדר יום 08:00–16:00

תכנים	סדר יום
סדר היום גמיש ויותאם לילדים ולמזג האוויר.	
פעילות זורמת וחופשית במרחבי הגן.	9:00–8:00
מפגש בוקר חווייתי ומפעיל בנושא החג: שיר-סיפור-משחק, מגוון רעיונות בהמשך התלקיט.	9:30–9:00
ארוחת בוקר משותפת סביב שולחנות שמשולבת בה פעילות מקדמת כישורי חיים של הילדים, כגון עריכת שולחנות, הגשה, הכנת סלט ועוד. מגוון רעיונות להכנת מאכלים - בפרק "מבשלים בחנוכה".	10:00–9:30
מגוון פעילויות בקבוצות קטנות בהשראת החג. מגוון רעיונות בהמשך התלקיט.	11:30–10:00
פעילות חופשית חברתית וגופנית בחצר. מגוון רעיונות למשחקי תנועה - בפרק "תנועה בחנוכה".	12:30–11:30
מפגש מעבר הכולל משחקים חברתיים ומפעילים. מגוון רעיונות למשחקי תנועה - בפרק "תנועה בחנוכה".	13:00–12:30
ארוחת צהריים משותפת סביב שולחנות שמשולבת בה פעילות מקדמת כישורי חיים של הילדים, כגון עריכת שולחנות, הגשה, הכנת סלט, פינוי. מגוון רעיונות להכנת מאכלים - בפרק "מבשלים בחנוכה".	14:00–13:00
תוכנית העשרה חיצונית בחלוקה לשתי קבוצות.	15:00–14:00
פעילות חופשית הפגתית ומרגיעה: האזנה למוזיקה, עיון בספרים, פעילות חופשית בסדנה להבעה ויצירה בחומרים, פעילות בתנועה, פעילות גופנית, הכנת מאכלים ואפייה ועוד.	15:30–15:00
מפגש קצר בין חברים בהפעלת משחקי חברה שבחרו הילדים, בהנחיית ילדים.	16:00–15:30

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

עקרונות להתאמת סדר היום בגנים לחינוך מיוחד

- ✓ חשוב לשמור על סדר יום קבוע תוך שמירה על רצף יומי קבוע.
- ✓ חשוב להכין סדר יום מראש ולפעול לפי המתוכנן. אם נוצר צורך לשינוי בסדר היום, מומלץ להכין את הילדים לשינוי מוקדם ככל שניתן.

הצעות לנושאים מגוונים הקשורים לחג החנוכה:

מסביב לעולם

מסע מסביב לעולם והיכרות עם תרבויות, עמים, תלבושות, מאכלים, ניגונים, ריקודים ועוד.

שוק קח ותן

ימים של מסחר: "מה שאני לא צריך עשוי להיות הזהב בשבילך" - יוצרים ומוכרים.

יום בצבע

ימים שבהם לובשים, יוצרים ושרים בצבעים נבחרים מגוני הקשת.

חיות וחיוכים

ימים בנושא חיות במעמקי הים, זוחלים, ציפורים ועוד, שבהם קוראים סיפורים ושרים שירים, מתבוננים בתמונות וצופים בסרטונים שכולם עוסקים בעולם החי.

משחקים בטעם של פעם

ימים של אולימפיאדה שבהם משחקים משחקי תנועה.
יום קרקס, יום קסמים, יום פיג'מות, יום של מים, יום בצורות, יום תחבורה, יום מתחפש ועוד.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

תנועה בחנוכה

שם הפעילות: מרוץ נגד הסביבון

מסגרת:

קבוצה קטנה עד בינונית (אפשר לקיים גם במליאה ולחלקה לקבוצות קטנות אחדות ולכל אחת מהן דואגים למרחב פעולה פתוח ובטיחותי).

ציוד נדרש:

חישוק לכל קבוצה

סביבונים בגדלים שונים ובצורות שונות כמספר הילדים המשתתפים בפעילות

מרחב מספק ובטיחותי לריצת ילדים מסביב לחישוקים במרחב

פתיחה:

נחלק את הילדים לקבוצות בנות 4 ילדים.

נזמין כל קבוצה לשבת במעגל סביב החישוק שלה. במרכז החישוק נניח מגוון סביבונים.

נציע לילדים להתנסות באופן חופשי בסיבוב הסביבונים: כל ילד יבחר לעצמו את הסביבון המועדף עליו.

מהלך הפעילות:

- נבקש מאחד הילדים להכריז שם של חבר מקבוצתו.
 - הילד ששמו הוכרז, יסובב סביבון במרכז החישוק, ואז יקום ויתחיל לרוץ מסביב למעגל. הילד ישתדל לרוץ מהר ולהגיע למקומו לפני שהסביבון נופל.
- אם נותר זמן והסביבון עדיין מסתובב, הוא ימשיך את לרוץ עד לנפילת הסביבון.

סיום:

- כדאי לבקש מהילדים להדגים ולהסביר במילים מה הדרך שלהם לסיבוב ממושך של הסביבון.
- אפשר לשוחח על הפעילות וחויית המרוץ כנגד הסביבון, תוך שימוש באוצר מילים: סיבוב, מסתובב, ציר, איטי ומהיר, להחזיק ולשחרר.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

שם הפעילות: הסביבון האחרון

מסגרת:

קבוצה קטנה עד בינונית (אפשר לקיים גם במליאה ולחלקה לקבוצות קטנות אחדות ולכל אחת מהן דואגים למרחב פעולה פתוח ובטיחות).

ציוד נדרש:

חישוק לכל קבוצה

סביבונים בגדלים שונים ובצורות שונות כמספר הילדים המשתתפים בפעילות חשוב להציע לילדים סביבונים מותאמים ליכולת המוטורית העדינה שלהם. ניתן ורצוי להוסיף גם סביבונים מאתגרים במקצת.

פתיחה:

נזמין את הילדים לשבת סביב חישוק שבו מונחים סביבונים כמספרם.

מהלך הפעילות:

- על פי סימן מוסכם, כל ילד יסובב את הסביבון שיבחר.
- הילד שהסביבון שלו נפל אחרון, ימציא משימה תנועתית לחברי הקבוצה וישתתף איתם בביצועה. לדוגמה: מסירת בלון בין חברי הקבוצה; קפיצות צפרדע מקיר לקיר; עמידה קפואה מבלי לזוז במשך 5 שניות ועוד.
- רצוי לשחק את המשחק כמה פעמים, ובכל פעם נעודד ילדים לסובב סביבון שטרם סובבו.

חשוב:

לאורך כל הפעילות חשוב לשים לב לשונות בין הילדים הן ביכולות המוטוריקה העדינה הן ביכולת ההתמודדות עם האתגר המוצע במשחק, ולסייע לילדים בהתאם.

סיום:

נזמין כל קבוצה להדגים לשאר הקבוצות משימה מעניינת/מהנה/מצחיקה שהתנסתה בה במהלך המשחק.

אפשר לדון בשיתוף הפעולה ובחברות שהתקיימו במהלך הפעילות.

שם הפעילות: תופסת "נס גדול היה פה"

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

מסגרת:

פעילות בקבוצה בינונית של 10–15 ילדים

ציוד נדרש:

1. מדבקות עם אותיות נ/ג/ה/פ כמספר הילדים. על כל מדבקה מופיעה אות אחת.
2. סביבון אחד אשר על פאותיו כתובות האותיות נ/ג/ה/פ גדולות וברורות.
3. מרחב מתאים לריצה, בטיחותי ונקי ממפגעים – רצוי בחצר הגן.

פתיחה:

ניתן לכל ילד מדבקה שעליה אחת מאותיות הסביבון: נ/ג/ה/פ.
נגדיר עם הילדים את מרחב המשחק המותר והבטוח לריצה.

מהלך הפעילות:

- נזמין ילד לסובב סביבון גדול במרכז המרחב שנבחר לפעילות.
- ברגע שהסביבון נעצר בודקים איזו אות מופיעה על הפאה העליונה שלו (נ/ג/ה/פ) – הילדים שהאות הזאת מופיעה על המדבקה שקיבלו הופכים לתופסים, שאר הילדים בורחים.
- ילד שנתפס הופך "לנר" - עומד במקומו ומתדמה לנר לפי דמיונו ורצונו.
- חבריו האחרים שאינם תופסים, יכולים "להצילו": "הצלה" תיעשה באמצעות סיבוב כמעין "סביבון" מסביב "לנר".

סיום:

אפשר לשוחח על משמעויות האותיות המצוינות על פאות הסביבון.

כדאי להזמין את הילדים להציע חוקי הצלה חדשים ועמדות מוצא אחרות לנתפסים, להעלות את הרעיונות על הכתב, בכתובה או באיור, ולשמור אותם לשימוש בפעם הבאה שישחקו את המשחק.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

שם הפעילות: מרוץ המכבים במעגל

מסגרת: פעילות בקבוצה בינונית של 10–15 ילדים

ציוד נדרש והכנות לקראת המשחק:

1. שרטוט מעגל בקוטר 3 מטרים
2. שרטוט עמדות על קו המעגל כמספר הילדים המשתתפים
3. מדבקות שעליהן כתובות האותיות נ/ג/ה/פ כמספר הילדים. על כל מדבקה מופיעה אות אחת.
4. סביבון אחד אשר על פאותיו כתובות האותיות נ/ג/ה/פ גדולות וברורות.
5. מרחב מתאים לריצה, בטיחותי ונקי ממפגעים

פתיחה:

- נזמין את הילדים לעמוד לאורך קו המעגל – כל ילד בעמדה משלו.
- נאפשר לכל ילד לבחור מדבקה שעליה אחת מהאותיות נ/ג/ה/פ.
- רצוי להקדים ולשוחח עם הילדים על דרכים לשמור על בטיחותם לדוגמה: הקפדה על הרמת הראש בעת הריצה כדי להימנע מהתנגשויות ועוד.

מהלך הפעילויות:

נזמין אחד המשתתפים לסובב את הסביבון במרכז המעגל.

שלב א:

- הילדים שעל המדבקה שבחרו מופיעה האות שעליה "נפל" הסביבון, יחליפו ביניהם מקומות מהר ככל שיוכלו. החלפת המקומות תיעשה דרך מרכז המעגל.
- כאשר נכריז "חנוכה" – על כל הילדים להחליף מקומות זה עם זה.

שלב ב:

- ניתן לשחק בשני סביבונים בעת ובעונה אחת.
- כדאי להזמין את הילדים להמציא דרכים מגוונות ומאתגרות להחלפת המקומות במעגל.

סיום:

רצוי לשוחח עם הילדים על משמעויות האותיות המצוינות על פאות הסביבון. אפשר להעלות הצעות לאותיות נוספות המתקשרות למושגי החג (ס-סופגנייה, מ-מכבים וכדומה) ולנסות לשלב אותן במשחק בפעם הבאה.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

שם הפעילות: הזריז במעגל

מסגרת: קבוצה של 10 ילדים

ציוד נדרש והכנות לקראת המשחק:

1. שרטוט מעגל בקוטר 3 מטרים
2. שרטוט עמדות על קו המעגל כמספר הילדים המשתתפים
3. מדבקות שעליהן כתובות האותיות נ/ג/ה/פ כמספר הילדים. על כל מדבקה מופיעה אות אחת.
4. סביבון אחד אשר על פאותיו כתובות האותיות נ/ג/ה/פ גדולות וברורות
5. מרחב מתאים לריצה, בטיחותי ונקי ממפגעים

פתיחה:

- נזמין ילדים לעמוד בעמדות המשורטטות על קו המעגל.
- נאפשר לכל ילד לבחור מדבקה שעליה מופיעה אחת מהאותיות נ/ג/ה/פ.
- נגדיר ונדגים את כיוון הריצה מסביב למעגל כדי למנוע התנגשויות.

מהלך הפעילות:

שלב א:

נזמין אחד המשתתפים לסובב את הסביבון במרכז המעגל.
כשהסביבון ייפול, הילדים שעל המדבקה שלהם מופיעה האות שעל הפאה העליונה, יסתובבו סיבוב שלם סביב המעגל ויחזרו למקומם מהר ככל שיוכלו.

שלב ב:

נאפשר לילדים להציע צורות התקדמות שונות מסביב למעגל: ניתורים על רגל אחת, קפיצת צפרדע, הליכת ארבע וכדומה.

חשוב:

אם נוצרת צפיפות במהלך הריצה, יש להגדיל את קוטרו של המעגל.

סיום:

אפשר לשוחח על משמעויות האותיות המצוינות על פאות הסביבון.
ניתן לשוחח על חוויית המשחק תוך שימוש באוצר מילים: סיבוב, פנייה, כיוון אחד ובלימה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

פעילויות תנועה - עקרונות להתאמת הפעילויות לילדים עם צרכים מיוחדים

הפעלת הפעילות תוך יישום העקרונות הכלליים והקפדה על עקרונות ייחודיים לפעילויות הקשורות בתנועה ומחול:

- ✓ ביצוע הפעילויות תוך התייחסות ליכולות ולמגבלות המוטוריות של הילדים.
- ✓ עידוד תנועה ומחול למרות מגבלות מוטוריות ואחרות.
- ✓ זימון פעילויות של תנועה חופשית לצד תנועה מתוכננת או ריקוד ידוע.
- ✓ קידום מיומנויות שפה ותקשורת בד בבד עם הפעילות האומנותית, כגון לימוד מילים חדשות, עידוד שיח, המללה של התהליך והצגת התוצר.
- ✓ קידום מיומנויות חברתיות בד בבד עם הפעילות האומנותית כגון אופני פנייה לחבר או למבוגר, עבודת צוות על משימות משותפות, פרגון הדדי.

✓

סיפורים לחנוכה

שם הספר: "גברת קרש ומר מערוך" מאת דתיה בן דור

מסגרת: מליאה או קבוצה קטנה

ציוד נדרש:

1. הספר "גברת קרש ומר מערוך" מאת דתיה בן דור
2. כלי מטבח: קרש מעץ, תרוד, מחבת, מערוך, מגררת

פתיחה:

כדאי להציג את הספר ואת האיור המופיע על הכריכה.

אפשר להציג את הסופרת דתיה בן דור: כדאי להראות לילדים תמונה שלה ולשאול אם הם מכירים ספרים או שירים נוספים שחיברה. ניתן לחפש בספריית הגן ספרים נוספים של דתיה בן דור ולהציגם לילדים.

מהלך הפעילות:

- אפשר לקרוא את הסיפור מתחילתו ועד סופו ולאפשר לילדים ליהנות ממנו.
- אפשר לקרוא את הסיפור ולהמחישו באמצעות כלי המטבח המתאימים.
- רצוי להציג לילדים את כלי המטבח בשמותיהם ולהסביר להם למה משמש כל כלי בכלל ואת תפקידו בהכנת לביבות בפרט. אפשר להסביר גם את תפקידם של הכלים הנוספים המוזכרים בסיפור שאינם קשורים בהכנת לביבות.
- ניתן לחלק לילדים את כלי המטבח ולהזמין אותם להשתתף בקריאת הסיפור.
- אפשר לקרוא את הסיפור פעמים אחדות במשך הקייטנה ובכל פעם להזמין ילדים אחרים להשתתף בהמחזה.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה

סיום:

- אפשר להכין לביבות.
- רצוי להשאיר את הספר במקום נגיש לילדים כדי שיוכלו לעיין בו ולקרוא בעצמם ולחברים.
- כדאי להשאיר את כלי המטבח באזור התיאטרון ולהזמין את הילדים להמחזיז את הסיפור.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה**

שם הספר: "הלביבה שהתגלגלה" מאת תלמה אליגון-רוז

מסגרת: מליאה או קבוצה קטנה

ציוד נדרש:

1. הספר "הלביבה שהתגלגלה" מאת תלמה אליגון רוז
2. חישוקים
3. בגדים למשחקי תפקידים

פתיחה:

כדאי להציג את הספר ואת האיור המופיע על הכריכה.

אפשר להציג את הסופרת תלמה אליגון-רוז: כדאי להראות לילדים תמונה שלה ולשאול אם הם מכירים סיפורים נוספים שחיברה.

מהלך הפעילות:

- אפשר לקרוא את הסיפור מתחילתו ועד סופו ולאפשר לילדים ליהנות מההומור שבו.
- כדאי לשתף ילדים בקריאה פעמים אחדות במשך הקייטנה ובכל פעם להזמין ילדים אחרים להשתתף בהמחזה.
- אפשר לשוחח עם הילדים על דמות השועל המוצגת בסיפור ועל תכונותיה. ניתן לספר לילדים משלים שבהם מופיעה דמות שועל.

סיום:

- אפשר להכין לביבות.
- משחק תנועה – הלביבה שהתגלגלה. אפשר לחלק לילדים חישוקים ולשחק בגלגול החישוק. אם ומזג האוויר מאפשר, רצוי לשחק במרחב החצר.
- כדאי להשאיר את החישוקים למשחק חופשי של הילדים.
- רצוי להשאיר את הספר במקום נגיש לילדים כדי שיוכלו לעיין בו ולקרוא בעצמם ולחברים.
- כדאי להשאיר את התלבושות באזור התיאטרון ולהזמין את הילדים להמחזיז את הסיפור.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה**

שם הספר: "סביבוניס מיני מיניס" מאת מירי צללזון

מסגרת: מליאה או קבוצה קטנה

ציוד נדרש:

1. הסיפור "סביבוניס מיני מיניס"
2. סביבוניס עשויים חומרים שונים, במגוון גדלים וצבעים

פתיחה:

נציג את הסביבוניס ונאפשר לילדים להתרשם מהמגוון.
נזמין את הילדים להתנסות במשחק חופשי בסביבוניס.

מהלך הפעילות:

- אפשר לקרוא את הסיפור מתחילתו ועד סופו ולאפשר לילדים ליהנות ממנו ולהשתתף בחלק החוזר בסיפור.
- כדאי לשתף ילדים בקריאה – להזמין אותם להסתובב "כמו סביבוניס" בהתאם לסביבוניס המוצגים בסיפור.
- אפשר לקרוא את הסיפור פעמים אחדות במהלך הקייטנה ובכל פעם להזמין ילדים אחרים להשתתף בהמחזה.
- אפשר להציע לילדים להוסיף לסיפור דמויות של סביבוניס שלא הופיעו.
- משחק תנועה – "סביבוניס מיני מיניס" – משמיעים ברקע צלילי חנוכה. הגנת או אחד הילדים יכריזו שם של סביבון (מן הסביבוניס שהיו בסיפור), והילדים יסתובבו בהתאם.

סיום:

- כדאי להשאיר את הסביבוניס למשחק חופשי של הילדים.
- אפשר להכין סביבוניס שונים בסדנת היצירה.
- כדאי להציע לילדים מגוון חומרים בסדנת היצירה ולהזמין אותם להכין סביבוניס על פי הדמויות המופיעות בסיפור. במפגש כדאי לקרוא את הסיפור ולאפשר לילדים להשתתף באמצעות הסביבוניס שהכינו.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

סיפורים - עקרונות להתאמת הפעילות לילדים עם צרכים מיוחדים

הפעילות תתבצע תוך יישום העקרונות הכלליים המופיעים בפתח וגם העקרונות הייחודיים לסוג פעילות זה:

- ✓ בחירה של **סיפורים מותאמים** למאפייני התפקוד של הילדים באופן המכבד את גילם הכרונולוגי תוך חיבור לעולמם האישי.
- ✓ **קריאה של ספרים, סיפורים ודקלומים**, תוך שימת דגש בחוויית ההנאה הספרותית-אומנותית.
- ✓ פירוש מילים קשות ולימוד מילים חדשות המופיעות בסיפור וחיוניות לשם הבנתו.
- ✓ שילוב משחקי תפקידים והמחזה המסייעים להנגשה של הסיפורים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה

מבשלים בחנוכה

שם הפעילות: מרק ירקות

מסגרת: קבוצה קטנה מכינה לכלל ידי הגן

ציוד נדרש:

שורש פטרוזיליה	2 קישואים
מלח, פלפל שחור, פטרוזיליה וכורכום	2 גזרים
מים לכיסוי הירקות בסיר	2 בטטות גדולות
שמן	2 בצלים
סיר גדול עם מכסה	חתיכת דלעת
סכינים חד-פעמיים	אפונה
קרשי חיתוך לפי מספר הילדים	תירס מקופסה
מגוון מקלפים	שורש סלרי

פתיחה:

כדאי לשוחח עם הילדים על חשיבות אכילת ירקות.

באמצעות בישול משותף של מרק צבעוני ומזין, ננסה להפוך את אכילת הירקות לחוויה מהנה ולהבין תופעות המתרחשות בזמן בישול המרק: איך הירקות משנים את צבעם? מדוע מרקם הירקות משתנה בהשפעת הבישול?

חשוב!

לשמור על כללי בטיחות. לא לאפשר לילדים להתקרב למקור חום, לסיר הרותח.

מהלך הפעילות:

- נזמין ילדים לשטוף היטב את הירקות.
- נאפשר לילדים לקלף את הירקות במקלפים שונים (את הקישואים אין צורך לקלף).
- את הירקות שאינם קשים במיוחד (קישואים, דלעת) נחתוך בסכין פלסטיק חד-פעמי לקוביות. את הבטטה והגזר רצוי שהמבוגרים יחתכו.
- המבוגרים יטגנו בשמן, בסיר גדול, את הבצל החתוך, ולאחר מכן יכניסו לסיר את שאר הירקות ויערבבו.
- רצוי להכיר לילדים את התבלינים: מלח, פלפל שחור, פטרוזיליה וכורכום. ולאחר מכן לתבל את התבשיל.
- ניצוק מים עד כיסוי הירקות ונערבב, נוסיף עוד 2 כוסות ונביא לרתיחה, ננמיך את האש ונבשל כשעה על אש נמוכה. אפשר לבדוק מדי פעם בפעם את הירקות ולמנוע בישול יתר.
- לקראת סוף זמן הבישול נוסיף את התירס והאפונה כך הם לא יתפרקו וישמרו על צורתם.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה

סיום:

לילדים שלא כל כך אוהבים לאכול מרק ניתן לשים על צלחת כף ירקות מבושלים מתוך המרק ולשחק משחק זיהוי: עוצמים את העיניים וסותמים את האף. האם ניתן לזהות את הירקות השונים?

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

שם הפעילות: מכינים קוטג' בגן

מסגרת: קבוצה קטנה מכינה לכלל ידי הגן

ציוד נדרש:

1. ליטר חלב טרי (לא חלב עמיד)
2. רבע כוס חומץ או מיץ לימון
3. מסחטות שונות
4. סיר
5. קערה
6. כף עץ
7. בד (בד גבינה, חיתול בד נקי)

פתיחה:

כדאי לספר לילדים על הכנת גבינת קוטג', לשאול אותם אם הם אוהבים לאכול גבינת קוטג' ואם הם יודעים כיצד מכינים אותה.

נזמין את הילדים לשטוף ידיים!

מהלך הפעילות:

- **פעילות מבוגר -** נחמם את החלב בסיר על כיריים. כדי שהחלב לא יגלוש תזדקקו לסיר גבוה ולערבוב בכף עץ.
- נזמין ילדים לסחוט מיץ של לימון אחד.
- נכבה את האש. נשפוך את מיץ הלימון לסיר ונמתין חצי שעה. במשך הזמן הזה הלימון מפריד את החלב הרווח לגושים (גבינה) ולנוזל ירקרק (מי גבינה).
- לאחר שהתערובת התקררה, נניח בד על קערה ונשפוך עליו את התערובת (יש בד שנקרא בד גבינה כי הוא מיועד לשימוש זה). הנוזלים יעברו דרך הבד אל הקערה, ועל הבד יישארו פירורי גבינה.
- נסגור את הגבינה המסוננת בתוך הבד ונשטוף אותה מתחת לזרם מים קרים במשך כשלוש דקות, ובזמן השטיפה נלוש את הגבינה שבבד כדי לפורר אותה לגושים קטנים.
- נניח למי השטיפה לטפטף במשך דקה נוספת, ואז נעביר את גבינת הקוטג', שכעת תהיה מוכנה לאכילה, לקערה. ניתן להוסיף מלח או תיבול אחר.
- כדי לקבל מרקם עדין יותר, הדומה למרקם הגבינה הקנויה, אפשר להוסיף יוגורט או שמנת. בתיאבון!

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

סיום:

נזמין את חברי הקבוצה להכין כריכים מקושטים לילדי הגן – נמרח על הכריכים את הקוטג' שהכנו, נקשט בירקות חתוכים ונזמין את הילדים לאכול בתיאבון...

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

שם הפעילות: שמנת או חמאה?

מסגרת: קבוצה קטנה מכינה לכלל ידי הגן

ציוד נדרש:

1. בקבוק 1.5 ליטר ריק
2. גולות
3. כוסות חד-פעמיות
4. צלחת חד-פעמית
5. מספריים
6. מפיות
7. קופסת שמנת מתוקה 32% שומן (לא להשתמש בשמנת מתוקה עמידה!)
8. מלח
9. סוכר
10. קרקרים

פתיחה:

נבדוק כמה ילדים מעדיפים לאכול **שמנת** וכמה – **חמאה**.

נספר לילדים שניתן להכין שמנת וחמאה בגן בשיטה הדומה לשיטות שהיו מקובלות בעבר: בתרבויות קדומות נעשה שימוש במתקן חיבוץ ביתי. בפיתת הבית העמידו על חצובה מכל עשוי עור של עז או של בעל חיים אחר, ואליו יצקו את החלב. את המכל הזה היו מטלטלים, והטלטול גרם ליצירת החמאה. כל אחד מבני הבית שעבר ליד המכל, היה עוזר בהכנת החמאה לכולם. כדאי להראות לילדים תמונות מתאימות.

מהלך הפעילות:

- נכניס שמנת ו-3 גולות לבקבוק. ככל שהשמנת קרה יותר תהליך החיבוץ מתקצר, ולכן חשוב להוציא את השמנת מהמקרר סמוך לתחילת הפעילות (ולא קודם).
- נסגור את המכסה ונבדוק שהוא סגור היטב ואין נזילה של שמנת.
- ננער את הבקבוק. כדאי לשים לב שבהתחלה הגולות מתנגשות בדופנות הכלי. כשהשמנת סמיכה יותר, בעקבות ההקצפה, הגולות מתנגשות בעוצמה נמוכה יותר (הסמיכות של השמנת עוצרת אותן).
- נעביר את הבקבוק בין ילדי הקבוצה וכל ילד בתורו ינער את הבקבוק ויערבב את השמנת עד ליצירת החמאה. בתוך 7–10 דקות נוכל להבחין בגוש מוצק שמופרד מנוזל מימי. הגוש הוא החמאה, והנוזל המימי נקרא חובצה (חלב-חמאה). נוזל זה נמכר בארץ כ"רוויון".
- נפתח את המכסה ונמזוג את הנוזל לכוס.
- נגזור (מבוגר) את הבקבוק ונעביר את החמאה לצלחת. לא לשכוח להוציא את הגולות.

סיום:

אפשר להוסיף לחמאה מלח או סוכר, למרוח אותה על הקרקרים ולכבד את כל ילדי הגן.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

שם הפעילות: ממתקים מעשה ידינו

מסגרת: קבוצה קטנה מכינה לכלל ידי הגן

ציוד נדרש:

1. 240 מ"ל (כוס) מיץ תפוזים
2. 4 כפות מיץ לימון סחוט טרי
3. 4 כפות דבש
4. 4 כפות גילטין
5. מסחטת מיץ ידנית
6. סיר
7. כף בחישה
8. תבניות

פתיחה:

נזמין את הילדים להכין ממתקים. כאשר מכינים ממתק בעצמנו ולא קונים אותו בחנות, יודעים בוודאות מה הוא מכיל, ואפשר לשנות את המתכון ולהתאים אותו לטעמנו.

מהלך הפעילות:

1. נסחט כוס מיץ תפוזים ושליש כוס מיץ לימון.
2. נערבב בסיר מיץ תפוזים + מיץ לימון + דבש.
3. נוסיף את הגילטין ונערבב.
4. נמתין 15 דקות ונבחש מדי פעם.
5. נחמם (מבוגר) את הסיר על אש נמוכה (60–70 מעלות) במשך כ-5 דקות. בזמן החימום נבחש את הנוזל עד שהגילטין יימס. **אין להגיע לרתיחה.**
6. נעביר לתבניות סיליקון / מנגיטים חד-פעמיים ונכניס למקפיא לשעה.

סיום:

נחלץ בזהירות את הסוכריות מהתבנית ונאכל בתיאבון!

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

פסטיבל חנוכה בגן

פסטיבל חנוכה בגן – הצעה לפעילות מתמשכת, אשר תתחיל ביום הראשון של החופשה ותסתיים בפסטיבל חגיגי ביומה האחרון.

פעילות ליום הראשון: שרים, רוקדים ויוצרים לכבוד חנוכה

מסגרת: מליאה

ציוד נדרש:

תקליטור שמע "זמר לך לגיל הרך – שירי חגים", חישוקים למשחק, סרטים לקישוט.

פתיחה:

נעודד את הילדים לספר על החוויות שלהם מהופעות שונות שבהן צפו בתקופה האחרונה: בהצגות, במופעי מחול או במופעי קרקס.

- נאפשר לילדים לספר ולשתף את חבריהם.
- אפשר להזמין את הילדים להביא תמונות או סרטונים ממופעים שצפו בהם או להביא ולהקרין לפנייהם סרטון כזה כדי שיתרשמו מהתלבשות, מהתפאורה ועוד.
- נעדכן את הילדים בתוכנית הפסטיבל ונתכנן יחד את המופע.
- נכין עם הילדים רשימה של הדברים שאנו זקוקים להם לצורך מופע.

מהלך הפעילות:

שלב א:

נדקלם את השיר "חֲנֻכָּה חֲנֻכָּה" בצורה קצבית ונסביר את המילים: "גיל" ו-"רך".
נאזין לשיר.
בנקודת המנוחה (בצליל הארוך בסוף המשפט, ראו מספור) נמחא כף.

חֲנֻכָּה חֲנֻכָּה

מילים: לוי קיפניס; לחן: עממי

1. חֲנֻכָּה, חֲנֻכָּה	3. חֲנֻכָּה, חֲנֻכָּה
חג יְפֵה כָּל כָּד	סְבִיבֹן סֵב סֵב
2. אֹר חֲבִיב מְסֻבִּיב	4. סֵב נָא סֵב, סֵב נָא סֵב
גִּיל לְיֶלֶד רָךְ.	מֵה נְעִים, מֵה טוֹב.

שלב ב:

- נזמין את הילדים להתחלק לארבע קבוצות ונמספר את הקבוצות במספרים מ-1 עד 4.
- נאפשר לכל קבוצה להמציא "סביבון קבוצתי": עמידה במעגל כשהפנים פונות למרכז, כשהגב פונה למרכז, שלובי זרוע, באחיזת ידיים....
- נעודד את הילדים להסתובב לפי הרעיון שיצרו ללא השיר וכשהשיר מושמע ברקע.
- נשחק בחישוקים וניתן להם להסתובב כמו סביבונים לפי המשפטים בשיר. הילד הראשון בקבוצה יסובב את החישוק שבידו תוך שירת השיר. עם נפילת החישוק נעביר את החישוק לילד היושב/עומד (לפי גודל החישוק) לידינו שימשיך לשיר את השיר מהמקום שהפסקנו.
- נקשט את החישוקים. כל קבוצה תבחר תקשט את חישוק שלה על פי טעמה בעזרת הסרטים שקיבלה.

סיום:

נאזין לשיר. נצטרף בשירה ובריקוד, וכל קבוצה תסתובב בתורה (1-4) על פי הרעיון שיצרה, לפי המשפטים של השיר (ראו מספור של הטקסט).

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה**

פעילות ליום השני: חג של שירים וריקודים

מסגרת: מליאה, קבוצות קטנות

ציוד נדרש:

תקליטור שמע "זמר לך לגיל הרך – שירי חגים", גלילי קרטון ארוכים (של בדים, אל-בד) או גלילי נייר טואלט וסרטי הדבקה לחיבור (מחברים כמה גלילים לאורך כדי ליצור גליל ארוך), צבעי גואש לקישוט.

פתיחה:

- נציג לילדים נרות בצורות ובגדלים שונים, המשמשים לצרכים שונים, ונשוחח על המשמעות של האור בכלל ועל משמעותו בחנוכה בפרט.
- נשוחח עם הילדים על מבנה הנר (גוף משעווה ושלהבת מפתיל), תכונות וחומרים.

מהלך הפעילות:

בקבוצות קטנות:

- נכין 4 שולחנות עבודה ועליהם נפזר גלילי קרטון ארוכים וצבעי גואש (6 ילדים בקבוצה).
- נזמין את הילדים להתחלק בין השולחנות השונים כדי לקשט את הגלילים יחד (גליל אחד לשני ילדים).
- נזמין את הילדים לתכנן את קישוט הגליל שישימש אותנו כנר.
- נקשט את הגלילים כשברקע מתנגנים שירי חנוכה ("זמר לך לגיל הרך" - שירי חגים). נניח את הגלילים לייבוש.

במליאה

נדקלם את השיר 'נר לי'.

כדאי להתייחס לחריזה: דקיק-אדליק, יאיר-אשיר. אפשר להדגיש את החריזה בכל פעם בצורה אחרת: מחיאת כף, רקיעה. ניתן להזמין את הילדים להציע רעיונות להדגשת החריזה.

נר לי

מילים: לווין קיפניס; לחן: דניאל סמבורסקי

נר לי, נר לי, נר לי דְּקִיק.

בְּחִנְכָּה נְרֵי אֲדִלִיק.

בְּחִנְכָּה נְרֵי יָאִיר,

בְּחִנְכָּה שִׁירֵי אֲשִׁיר.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

- נאזין לשיר ונרים יד בנקודות המנוחה (סוף משפט המודגש בחריזה).
- נשיר את השיר תוך התקדמות במרחב. בכל נקודת מנוחה נעצור בתנוחה שמראה נר ייחודי כפי שהצגנו בפתיחה.
- נסתדר בשתי קבוצות (שישה ילדים בקבוצה). כל קבוצה תעמוד בטור בצד אחד של החדר עם הפנים למרכז. נבקש מהילדים להתקדם למרכז החדר לפי קצב השיר: כששרים את המשפט הראשון – הילד הראשון בכל טור יתקדם; כששרים את המשפט השני – הילד השני יצעד קדימה וכך הלאה. בכל נקודת מנוחה נקוד קידה.
- נשיר שירים נוספים בנושא הנר, כגון "נר ראשון" / נעמי שמר.

סיום:

- ניקח את הגלילים שיצרנו ונסתדר בשני טורים.
- נאזין לשיר ונצטרף בשירה תוך התקדמות במרחב לפי השיר. נשים לב להציב את הגליל שבידינו בצורה מעניינת בנקודת מנוחה שאנו מייצגים.
- נצלם את התוצר הסופי.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

פעילויות ליום השלישי:

1. יצירת תוכנייה להופעה

מסגרת: מליאה או קבוצה קטנה

ציוד נדרש: תוכנייה למופע כל שהוא (דוגמה), דפי בריסטול, טושים, מדבקות וצבעים.
פתיחה: במליאה נציג לילדים תוכנייה למופע ונשוחח על העקרונות לבנייתה:
חזית ייצוגית שתשווק את המופע, הזמנה שכוללת פירוט המקום והשעה, קטעים שיוצגו במופע לפי סדר הופעתם, שמות המשתתפים ועוד.
נזמין את הילדים להציע שם למופע החנוכה.

מהלך הפעילות:

נתחלק לארבע קבוצות להכנת התוכנייה. כל קבוצה תציע דרך להמחשת הקטע הנבחר למופע:

קבוצה 1

תקבל דף בריסטול מקופל לשניים ותתכנן את עיצוב חזית התוכנייה: שם המופע, הדבקת תמונה או ציור המשקף את תוכן המופע.

קבוצה 2

תקבל את התוכנייה המעוצבת (חזית בלבד) ותבחר דרך להמחיש את הקטע הראשון שנבחר למופע (למשל: השיר "חנוכה חנוכה"): ילד ימספר, ילד יצייר סביבון, ילד יצבע, ילד יוסיף ועוד.

קבוצה 3

תקבל את התוכנייה ותוסיף בה המחשה לקטע מס' 2 שיוצג במופע.

קבוצה 4

תקבל את התוכנייה ותוסיף בה המחשה לקטע מס' 3 שיוצג במופע.

נארגן חזרה גנרלית לפי הרשום בתוכנייה: הקטעים שנבחרו להציג בפסטיבל.

סיום:

נקשט את התוכנייה ונפרסם אותה במגוון דרכים: אפשר לתלות על לוח ההורים או לפרסם בכל דרך אחרת.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

2. הכנת תפאורה ותלבושות

מסגרת: קבוצות קטנות

ציוד נדרש: חומרי יצירה מגוונים, מספריים, צבעים.

פתיחה:

- נציע לילדים לעצב את הבמה.
- רצוי להראות להם תמונות של תפאורות ולאפשר להם להתרשם מהן. כדאי לשוחח עם הילדים על התרומה של התפאורה למופע עצמו ולהעשרת החוויה של הצופים.

מהלך הפעילות:

- נציע לילדים לתכנן איך תיראה הבמה, נשאל אותם מה כדאי להניח על הבמה והיכן.
- כדאי להשתמש בגלילי הקרטון שהכנו ולחשוב יחד איך להשתמש בהם כתפאורה.
- נציע להכין שלט גדול שעליו יתנוסס שם המופע ונעזור בהכנתו לפי הצורך.
- ניתן לחשוב עם הילדים אילו תלבושות יתאימו למופע שהכינו.
- נאפשר לילדים להכין מאל-בד תלבושות למשתתפים. ניתן לבחור להיעזר גם בכובעים, בחגורות או בפריטי לבוש אחרים שנמצאים בגן.

סיום:

- נתלה את שלט המופע ונעצב את הבמה.
- נסייע לילדים למדוד את התלבושות שהכינו ולבדוק שהן מתאימות להם.

3. עיצוב במה ואולם ישיבה

מסגרת: קבוצה קטנה

ציוד נדרש:

גיליונות נייר, צבעים, כלי כתיבה, מדבקות.

פתיחה:

לאחר שהכנו את תוכנית המופע והתחלנו לעבוד על התפאורה, חשוב שנבחר מקום להקמת במת ההופעות.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

- ניתן לבקש מהילדים להעלות רעיונות למקומות שבהם אפשר ומתאים להקים את הבמה. נבדוק עימם אפשרות להקמתה בגן ואפשרות להקמתה בחצר. נבחן את היתרונות ואת החסרונות של כל מקום.
- נתכנן את מקומות הישיבה – נחליט יחד כמה צופים נזמין למופע.

מהלך הפעילות:

- לאחר בחירת המקום, נתחום את הבמה בעזרת ספסלים או סרטים.
- נשוחח עם הילדים על סידור המושבים המקובל באולם הצגות.
- נציע לילדים למספר את השורות ואת המושבים. נוודא שיש מקום לכל המוזמנים.
- ניתן לסמן את הכיסאות בעזרת מדבקות ולאפשר לילדים לכתוב את הספרות.

סיום :

בסיום הפעילות נסדר את המושבים לפי מספרי שורות וכיסאות ונכין את המרחב לקראת המופע.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה**

פעילויות ליום הרביעי:

7. הקמת דוכן כרטיסים למופע

מסגרת: קבוצה קטנה

ציוד נדרש: בריסטולים, צבעים, כלי כתיבה, מספריים.

פתיחה:

- נציע לילדים להכין כרטיסים למופע ולהקים דוכן לחלוקתם.
- נציג לילדים כרטיסים שונים מהצגות שונות שבהם צפו, נתבונן בהם יחד ונשוחח על המרכיבים של כרטיס הישיבה באולם.
- נחפש יחד היכן מצוין שם המופע, היכן מופיעים שמות המשתתפים.
- נשוחח על הסידור בחלוקה לשורות ולכיסאות.
- נציע לילדים להכין כרטיסים עבור המופע שלנו.
- ניתן לתכנן יחד איך ייראה הכרטיס ואיזה מידע יופיע עליו.

מהלך הפעילות:

- נאפשר לילדים לבחור את החומרים שמהם יכינו את הכרטיסים.
- נכין את כרטיסי המופע עבור כל המוזמנים.
- כדאי לוודא עם הילדים שמספר הכרטיסים שהכנו מתאים למספר המוזמנים שלנו.
- נבחר מקום הסמוך למקום המופע שבו נציב את הדוכן.
- נכין את רשימת המוזמנים.
- נעודד את הילדים להכין שלט לדוכן ובו יופיעו שם המופע המוצג ושעת תחילת המופע.

סיום:

- נעצב את דוכן הכרטיסים: כדאי לפרוש מפה חגיגית, ניתן להכין ולתלות שלט "דוכן כרטיסים".
- רצוי לבחור עם הילדים מי יהיו הסדרנים ולקבוע מה תפקידם; מי יהיו מחלקי הכרטיסים ומה יהיה תפקידם.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

8. פרסום ההצגה

מסגרת: קבוצה קטנה

ציוד נדרש: בריסטולים, צבעים, כלי כתיבה, גיליונות נייר.

פתיחה: נשוחח עם הילדים על החשיבות שיש לפרסום המופע.

מהלך הפעילות:

- נציע לילדים להכין שלטים אשר יעזרו ליידע את הסביבה ואת כל באי הגן, על המופע.
- נתבונן בעיתונים צבעוניים ונחפש בהם פרסום של מופעים שונים.
- נכיר את המבנה של פרסום מסוג זה.
- כדאי לבדוק אילו מרכיבים חייבים להופיע כמו למשל שם המופע, משתתפי המופע, מקום המופע ושעת ההתחלה.
- כדאי לשאול את הילדים איך הם רוצים לאייר את שלטי הפרסום, באיזה גודל הם רוצים להכין אותם.
- לאחר שנסיים להכין את שלטי הפרסום, כדאי לחשוב עם הילדים היכן נרצה לתלות את השלטים.

סיום:

נתלה את השלטים עם הילדים במקומות שיבחרו.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

פעילויות ליום החמישי:

1. הכנת כיבוד למופע

מסגרת: קבוצות קטנות

ציוד נדרש: מתכון; חומרים: תפוחי אדמה, קמח, ביצים, שמן;

כלים: מחבת, תרוד, מגררות, צלחות.

פתיחה:

נשוחח עם הילדים על מאכלי החג ונגלה מהו המאכל האהוב עליהם במיוחד.

מהלך הפעילות:

- נציע לילדים להכין לביבות תפוחי אדמה ולהגישן ביום המופע.
- כדאי להניח את המתכון ולהתבונן יחד: נקרא יחד ונבדוק אילו חומרים ואילו כלים עלינו להכין. נשוחח על סדר הפעולות: מה עלינו לעשות קודם ומה לאחר מכן.
- נזמין לילדים לרחוץ ידיים ולגשת לעבודה.
- נאפשר לילדים לגרר את תפוחי האדמה בעצמם.
- נוסיף את שאר החומרים ונערבב את העיסה.
- בעזרת מבוגר נחמם את השמן במחבת ונטגן את הלביבות.
- נציע לילדים להכין מפיות להגשת הלביבות.

סיום:

- נניח את הלביבות המוכנות בדוכן הכיבוד ונטעם מהן לאחר הופעה. בתיאבון!

2. פסטיבל חנוכה יוצא לדרך

מסגרת: מליאה

ציוד נדרש:

כל האביזרים והציוד שמשמשים למופע: כרטיסים, תלבושות, מוזיקה, גלילים למופע, חישוקים, כיבוד.

פתיחה:

- כדאי להתחיל את הפעילות בחלוקת תפקידים – כל אחד מהילדים ימצא את מקומו – הסדרנים, המוכרים, המגישים בשולחן הכיבוד, משתתפי ההצגה, האחראים להשמעת המוזיקה וכו'.
- נזמין את קהל הצופים לגשת לדוכן הכרטיסים.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה**

- נציע לסדרנים לבדוק את ההתאמה בין הפרטים הכתובים על הכרטיס למקום הישיבה ולקבל את קהל הצופים בצורה נעימה.

מהלך הפעילות:

- כדאי להזכיר לילדים את כללי הישיבה בזמן המופע. נקשיב יפה למופע, ניתן להשתתף בשירה ובמחיאות כפיים. במהלך המופע נישאר במקום כדי שלא להפריע למהלכו וכו'.
- כדאי להציע למשתתפים במופע לקוד קידה בסופו, והצופים מוזמנים להודות על המופע במחיאות כפיים.
- ניתן לאפשר לכמה מן הילדים לצלם את המשתתפים.
- נזמין את הילדים להתכבד בלביבות.

סיום:

ניתן להציע לילדים להמשיך ולהתנסות במרחב זה בגן ולהפיק מופעים נוספים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

עקרונות להתאמת הפעילויות לילדים עם צרכים מיוחדים

כלל הפעילויות המוצעות ניתנות לביצוע גם עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים הלומדים בגני חינוך מיוחד. עם זאת מומלץ להיעזר בעקרונות להתאמת הפעילויות וגם במגוון הפעילויות המוצעות בקישורים המצורפים בהמשך הקובץ, למתן מענה להיבטים ולצרכים נוספים, ובהם המעבר משגרת יום-יום לשגרת חופשה, פנאי, חברה, ביטחון ובטיחות.

1. **התאמה לגיל הילד ולרמת התפקוד** – בחירת התכנים והפעילויות בהתאם לגיל הכרונולוגי של הילד מתוך התחשבות ברמת התפקוד שלו.
2. **הנגשה** - התאמת הפעילויות והסביבה הפיזית והלימודית לצורכי הילד :
 - ✓ הנגשה סביבתית וטכנולוגית – הוספת עזרים ואביזרים הנדרשים לילד בעל צרכים מיוחדים כדי שיוכל להשתתף בפעילויות, ובכללם עזרים טכנולוגיים : מחשב תקשורת, אייפד, טכנולוגיה מסייעת.
 - ✓ הנגשה לימודית / הנגשה קוגניטיבית בעזרת פישוט לשוני, פישוט הליכים, תיווך, שימוש בסמלים.
3. **תיווך, המחשה והדגמה** לקראת הפעילות, במהלכה ובסיומה, באמצעות :
 - ✓ תיווך של הידע והמושגים הנדרשים להשתתפות בפעילות.
 - ✓ הצגת תכנים, משימות והסברים בדרגות קושי שונות.
 - ✓ פירוק משימות והוראות לשלבי משנה ; פירוק שאלות לשאלות משנה.
 - ✓ המחשת התכנים באמצעות מוצג/חפץ, דגם, תצלום, סמל, מלל כתוב ודבור, סרט, כלים אומנותיים ועוד.
 - ✓ שימוש באמצעי תקשורת תומכת וחליפית (תת"ח), בעזרים טכנולוגיים ובסביבות מתוקשבות מותאמות.
4. **התנסות ותרגול** - למידה בהתנסות פעילה, חיבור למצבי חיים ולעולמו של הילד ; תרגול באמצעות חזרות מגוונות ומשחקי תפקידים.
5. **טיפוח מיומנויות חשיבה** – הבניה של הפעילויות והמשימות ברמות חשיבה שונות (מהקונקרטי למופשט).
6. **התאמה של השיח למאפייני התקשורת של הילדים באמצעות** :
 - ✓ זימון מגוון ערוצים לביטוי ולהבעה עצמית : דיבור, יצירה, תנועה.
 - ✓ שימוש במגוון אמצעי הבעה ותקשורת, לרבות תקשורת תומכת חליפית ועזרים טכנולוגיים בהתאם לצרכים המיוחדים.
 - ✓ ליווי השיח באמצעים חזותיים, המקדמים את הבנת השיח הדבור ומאפשרים יישום של כללי שיח מקובלים.
 - ✓ שימוש במגוון משלבי שפה : התאמה לרמת התפקוד השפתי ובד בבד חשיפה למשלבים גבוהים יותר.
 - ✓ פישוט לשוני (אך לא דלות לשונית) בהתאמה לגיל ולרמת התפקוד של הילדים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

- ✓ פירוש מילים קשות, שימוש במילים נרדפות, שימוש בדוגמות.
- ✓ דיבור בקצב מותאם תוך הקפדה על בהירות ושפה תקינה.

מקורות להשראה ורעיונות נוספים:

1. פורטל חנוכה של משרד החינוך -
<http://edu.gov.il/moe/hanuka/activities-materials/Pages/activities-pre-school.aspx>
2. עלון מקוון לחנוכה, האגף לחינוך קדם יסודי -
<http://edu.gov.il/minhalpedagogy/preschool/subjects/holyday/israels-holidays/hanukkah/Pages/hanukkah.aspx>
3. "זמר לך לגיל הרך" – שירי חגים
<http://edu.gov.il/minhalpedagogy/preschool/subjects/subject/music/publications/Pages/zemer-lach-lgil-harach-hagim.aspx>

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

בס"ד

סתיו / חורף במגזר החרדי

הצעה לפעילות בתקופת הסתיו

המטרה: לסייע לילדים להשתלב בעולם של תופעות ושינויים שחלים בטבע, בסתיו ובחורף. הלימוד יכול להכלול הסתכלות והתבוננות בתופעות השונות: שינויי מזג האוויר, שינויים בעולם החי והצומח, החומרים שאנחנו באים איתם במגע בתקופות אלו ועוד. חשוב שהילד יבוא במגע עם התופעות ויקלוט אותן באמצעות חושיו: ימשש, יריח, יקשיב, יתבונן.

עקרונות להתאמת סדר היום בגנים לחינוך מיוחד

- ✓ חשוב לשמור על סדר יום קבוע תוך שמירה על רצף יומי קבוע.
- ✓ חשוב להכין סדר יום מראש ולפעול לפי המתוכנן. אם נוצר צורך לשינוי בסדר היום, מומלץ להכין את הילדים לשינוי מוקדם ככל שניתן.

סיפורים - עקרונות להתאמת הפעילות לילדים עם צרכים מיוחדים

הפעילות תתבצע תוך יישום העקרונות הכלליים המופיעים בפתח וגם העקרונות הייחודיים לסוג פעילות זה:

- ✓ בחירה של סיפורים מותאמים למאפייני התפקוד של הילדים באופן המכבד את גילם הכרונולוגי תוך חיבור לעולמם האישי.
- ✓ קריאה של ספרים, סיפורים ודקלומים, תוך שימת דגש בחוויית ההנאה הספרותית-אומנותית.
- ✓ פירוש מילים קשות ולימוד מילים חדשות המופיעות בסיפור וחיוניות לשם הבנתו.
- ✓ שילוב משחקי תפקידים והמחזה המסייעים להנגשה של הסיפורים.

פעילויות תנועה - עקרונות להתאמת הפעילויות לילדים עם צרכים מיוחדים

הפעלת הפעילות תוך יישום העקרונות הכלליים המופיעים בסופו של התלקיט והקפדה על עקרונות ייחודיים לפעילויות הקשורות בתנועה ומחול:

- ✓ ביצוע הפעילויות תוך התייחסות ליכולות ולמגבלות המוטוריות של הילדים.
- ✓ עידוד תנועה ומחול למרות מגבלות מוטוריות ואחרות.
- ✓ זימון פעילויות של תנועה חופשית לצד תנועה מתוכננת או ריקוד ידוע.
- ✓ קידום מיומנויות שפה ותקשורת בד בבד עם הפעילות האומנותית, כגון לימוד מילים חדשות, עידוד שיח, המללה של התהליך והצגת התוצר.

**משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה**

- ✓ **קידום מיומנויות חברתיות** בד בבד עם הפעילות האומנותית כגון אופני פנייה לחבר או למבוגר, עבודת צוות על משימות משותפות, פרגון הדדי.

עקרונות להתאמת הפעילות לילדים עם מוגבלות פיזית

- ✓ מומלץ לבחון את אורך המסלול מראש ולוודא שתנאי השטח מאפשרים נגישות מלאה לכל הפעילויות כדי שכל הילדים יוכלו לקחת בהן חלק שוויוני ופעיל.
- ✓ מומלץ לבחון אם יש נקודות עצירה במהלך הפעילות, שבהן יתאפשר לילדים הזקוקים למנוחה, לעצור ולנוח. כדאי להצטייד בכיסא/שרפרף לעצירות לצורך מנוחה.
- ✓ מומלץ לבחון את תוואי המסלול ולוודא שהשיפועים בו מתונים ומאפשרים התניידות לכל אורך המסלול בלא מאמץ יתר.
- ✓ הפעילות תותאם ליכולת הפיזית של הילדים, ובמידת הצורך יש להיערך לסיוע של איש צוות נוסף.
- ✓ אם המסלול ארוך מדי לתלמידים מסוימים, יש להתייעץ עם הוריהם בעוד מועד ולחפש אמצעי ניידות חלופיים.

עקרונות להתאמת הפעילויות לילדים עם צרכים מיוחדים

כלל הפעילויות המוצעות ניתנות לביצוע גם עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים הלומדים בגני חינוך מיוחד. עם זאת מומלץ להיעזר בעקרונות להתאמת הפעילויות וגם במגוון הפעילויות המוצעות בקישורים המצורפים בהמשך הקובץ, למתן מענה להיבטים ולצרכים נוספים, ובהם המעבר משגרת יום-יום לשגרת חופשה, פנאי, חברה, ביטחון ובטיחות.

7. **התאמה לגיל הילד ולרמת התפקוד** – בחירת התכנים והפעילויות בהתאם לגיל הכרונולוגי של הילד מתוך התחשבות ברמת התפקוד שלו.
8. **הנגשה** - התאמת הפעילויות והסביבה הפיזית והלימודית לצורכי הילד:
 - ✓ הנגשה סביבתית וטכנולוגית – הוספת עזרים ואביזרים הנדרשים לילד בעל צרכים מיוחדים כדי שיוכל להשתתף בפעילויות, ובכללם עזרים טכנולוגיים: מחשב תקשורת, אייפד, טכנולוגיה מסייעת.
 - ✓ הנגשה לימודית / הנגשה קוגניטיבית בעזרת פישוט לשוני, פישוט הליכים, תיווך, שימוש בסמלים.
9. **תיווך, המחשה והדגמה** לקראת הפעילות, במהלכה ובסיומה, באמצעות:
 - ✓ תיווך של הידע והמושגים הנדרשים להשתתפות בפעילות.
 - ✓ הצגת תכנים, משימות והסברים בדרגות קושי שונות.
 - ✓ פירוק משימות והוראות לשלבי משנה; פירוק שאלות לשאלות משנה.
 - ✓ המחשת התכנים באמצעות מוצג/חפץ, דגם, תצלום, סמל, מלל כתוב ודבור, סרט, כלים אומנותיים ועוד.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

- ✓ שימוש באמצעי תקשורת תומכת וחליפית (תתי"ח), בעזרים טכנולוגיים ובסביבות מתוקשבות מותאמות.
- 10. **התנסות ותרגול** - למידה בהתנסות פעילה, חיבור למצבי חיים ולעולמו של הילד; תרגול באמצעות חזרות מגוונות ומשחקי תפקידים.
- 11. **טיפוח מיומנויות חשיבה** – הבניה של הפעילויות והמשימות ברמות חשיבה שונות (מהקונקרטי למופשט).
- 12. **התאמה של השיח למאפייני התקשורת של הילדים באמצעות:**
 - ✓ זימון מגוון ערוצים לביטוי ולהבעה עצמית: דיבור, יצירה, תנועה.
 - ✓ שימוש במגוון אמצעי הבעה ותקשורת, לרבות תקשורת תומכת חליפית ועזרים טכנולוגיים בהתאם לצרכים המיוחדים.
 - ✓ ליווי השיח באמצעים חזותיים, המקדמים את הבנת השיח הדבור ומאפשרים יישום של כללי שיח מקובלים.
 - ✓ שימוש במגוון משלבי שפה: התאמה לרמת התפקוד השפתי ובד בבד חשיפה למשלבים גבוהים יותר.
 - ✓ פישוט לשוני (אך לא דלות לשונית) בהתאמה לגיל ולרמת התפקוד של הילדים.
 - ✓ פירוש מילים קשות, שימוש במילים נרדפות, שימוש בדוגמות.
 - ✓ דיבור בקצב מותאם תוך הקפדה על בהירות ושפה תקינה.

מזג האוויר...

שינויים במזג האוויר: נעשה קריר, הלחות מרובה. הגשם הראשון – היורה.

ניתן להכין **מד גשם**:

- ◆ לוקחים בקבוק פלסטיק וחותכים אותו לרוחב לשני חלקים (החלק התחתון בגובה שני שלישים של הבקבוק; החלק העליון – כשליש). מכסים את החתכים בסרט בידוד.
- ◆ הופכים את החלק העליון ושמים אותו בתוך הבקבוק בצורת משפך.
- ◆ מסמנים (אפשר להיעזר בבקבוק של תינוק לצורך המדידה) בטוש לאורכו של הבקבוק שנתות במרחק של 1 סמ"ק זו מזו.
- ◆ מניחים את מד הגשם בשטח פתוח בין שתי אבנים כדי שלא יעוף ברוח או תולים אותו בחוט ברזל או באזיקון (לא מתחת עץ או סככה...).
- ◆ מחכים לגשם שיצטבר במשך 24 שעות ובודקים כמה גשם ירד באזורכם.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

תופעות טבע...

רוח, עננים, גשם, זרמי מים הנקווים לשלוליות...

ביקור בשלולית מתוך חוויה חושית נהדרת, שאותה נצל, ו"על הדרך" נמדוד, נכיר בע"ח במים, נלמד מושגים מתמטיים ועוד....

יש להודיע להורים מראש לצייד את הילדים במגפי גומי, במעיל אם צריך... כי אנחנו הולכים "להתבצבץ"...

השתקפות – התבוננות בשלולית: מה אנחנו רואים?

המים – האם הם שקופים? צלולים? נמלא בבקבוק מים ונבדוק אילו מים היו לפני כניסתנו לשלולית ואילו מים ביציאתנו ממנה.

איך אנחנו נראים? ישר? הפוך? ברור? מטושטש? איך תיראה ההשתקפות לאחר צאתנו מן המים?

נחזור לכיתה וננסה לצייר את מה שראינו....(ננסה לצייר השתקפות)

ניתן למדוד גובה מקל – עד היכן הוא רטוב....

נעקוב אחרי בע"ח, ציפורים, עקבות שונים...

כמה ילדים מקיפים יחד את השלולית?

נשליך אבן למי השלולית. מה קרה?

נכין סירה מאוריגמי ונשיט אותה בשלולית....

בגיל 3 אפשר לערוך **סיור שלולית דמיוני**: בטיול דמיוני אפשר לעבור בזהירות בין השלוליות (חישוקים, קוביות, מטפחות צבעוניות וכד'), לקפוץ מעל השלוליות ולהיזהר שלא ליפול לתוכן. אפשר לצרף לטיול הדמיוני צפרדעים שדווקא אוהבות לקפוץ בתוך השלולית. לעבור משלולית לשלולית (חישוקים או עיגולים מצוירים על הרצפה). ניתן להגביל את הקפיצות ולקבוע שיש לקפוץ שלוש פעמים לפחות בכל שלולית לפני שעוברים לשלולית אחרת.

חי וצומח....

עצים נשירים, צבעים משתנים.

פריחה: שתוונית, בן חצב, סירה קוצנית – אם יש אפשרות, לצאת ולראות בסביבה. לעיתים ילדים מביאים איתם.

אחרי הגשם: נביטת זרעי הקוצים, הופעת פסיגים של מקור החסידה, הסביון, רקפת, פטריות. תקופת זריעת החיטה, פרחים רבים מתווספים יום-יום: האיריס, הנורית, בן חצב....

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

הופעת חרקים: נמלים פעילות; לאחר הגשם – הופעת חלזון השדה והשלשול (תולעת הגשם); הופעת חיפושיות; צפייה בלהקות ציפורים נודדות.

הצעה לפעילות עם עלים בגן בתקופת הסתיו:

1. **סיור** – צאו עם הילדים למקום שבו נראים עצים בשלכת. עמדו והתבוננו בהם. עמדו על תכונותיהם: צבעם, ריחופם ברוח, האוושה שהם משמיעים (חלקו לילדים שקיות ניילון לאיסוף עלים לפעילות הבאה).
2. **פעילות בתנועה בשילוב מוזיקה** – עודדו את הילדים לדרוך על העלים היבשים, הציעו להם לפורר בידיהם את העלים היבשים ולנסות לקמט עלים ירוקים כדי שיבחינו בין השניים (מצורף דקלום "יונתן אוהב ללכת")
3. **דיון** – עודדו את הילדים לספר על התרשמותם ולהקשות בשאלות.
4. **מפגש בקבוצות עבודה או במליאה** – עמדו על הבדלים בין עלי העצים השונים: עלה דמוי נוצה, עלי מחט, עלה אצבעות, עלה משונן ועוד).
5. **עלים** – ניתן למיין את העלים לפי צורתם, צבעם ואף לדרגם לפי דרגת היובש. ניתן להכין **מגדיר עלים** (לוקחים קלסר קטן, מניילונים עלים מסוגים שונים, מדביקים ורושמים ליד כל עלה את סוגו) שאותו מניחים בפינת הטבע.
6. **ניסוי מדעי** – הכניסו שני ענפים ירוקים לתוך שתי צנצנות: באחת שימו מים, ואת האחרת השאירו ללא מים. הציבו אותן במקום נגיש, ובמשך הימים הבאים עודדו את הילדים לעקוב אחר הענפים, להבחין בהבדלים ביניהם: לחזות בקמילה האיטית של הענף שהונח בצנצנת ללא מים ובחיות הענף והתמעטות המים – בצנצנת האחרת.
7. **יצירה** – ניתן לאפשר לילדים להרכיב תמונות מקרעי עלים יבשים.
8. שירים ודקלומים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

זרעים וזריעה

בעונות אלו האדמה הלחה מזמינה זריעה של צמחים שונים. את הגינה הבסיסית, אנחנו מאמינים, יבנו הילדים עם צוות הבוקר. קבלו כאן העשרה והזדמנות חווייתית ללמידה:

הנבטה שקופה

כדי לראות את תהליך הנביטה ניתן ליצור מערכת שקופה.

ציוד:

בקבוק פלסטיק של ליטר וחצי חתוך בגובה של כ-15–20 ס"מ, בריסטול שחור בגובה הבקבוק החתוך.

אדמת עציצים, זרעי שעועית, מש, חיטה ואחרים.

אופן ההכנה:

- א. את הבריסטול החתוך גלגלו והכניסו אל הבקבוק, צמוד לדופן הכלי.
- ב. מלאו את הכלי באדמה עד שני שלישים מגובהו.
- ג. דחפו זרעים בין דופן הבקבוק לבריסטול כך שהם יהיו בערך בחצי גובה הבקבוק.
- ד. השקו את הכלי כך שהאדמה תהיה רוויה מים.
- ה. העמידו את הכלי במקום החשוף לקרני השמש.
- ו. עקבו אחר תהליך הנביטה שיקרה בכלי בימים הקרובים.

הכנת טרריום

טרריום הוא מערכת סגורה של אדמה במצב של שיווי משקל. המערכת הזאת מדגימה מצוין את מחזור המים: המים שמצויים בה קבועים ולא מתאדים אל מחוצה לה. בתוכה הם מתאדים, מתעבים, זולגים כגשם ונקווים וחוזר חלילה. המים במערכת משמשים את הצמחים המצויים בה: הם קולטים אותם, משתמשים בהם לתהליכי החיים, מאדים אותם וחוזר חלילה.

ציוד נדרש: בקבוק פלסטיק של משקה "קוקה קולה" שנפחו ליטר וחצי (כולל הפקק), סרט דביק שקוף רחב, אדמת עציצים וצמחי ירקה או צמחי צל אחרים שקל להשריש.

אופן ההכנה:

- א. חתכו את בקבוק הפלסטיק באזור הצר שבמרכזו.
- ב. קצרו את החלק העליון שגזרתם בעוד כ-1–2 ס"מ. כעת החלק העליון יוכל 'להתלבש' יפה על החלק התחתון.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

- ג. שימו בתחתית החלק התחתון שכבה של אדמת עציצים בגובה של כ-3 ס"מ ושתלו בה ירקה או כל צמח אחר שיכול להשריש בקלות ולצמוח בתנאי צל.
- ד. השקו בחצי כוס מים.
- ה. סגרו בעזרת החלק העליון והדביקו על גבי קו החיבור סרט דביק שקוף רחב כך שהכלי יהיה אטום למעבר אוויר ושקוף.
- ו. הטרריום מוכן. העמידו אותו בבית או במרפסת בצל. המערכת תחזיק מעמד חודשים רבים ואף שנים. תוכלו לעקוב בה אחרי התפתחות הצמח וגם אחרי מחזור המים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

ציפורים נודדות / ציפורי חורף

בתקופה זו ניתן לראות ציפורים שמגיעות אלינו מהארצות החמות.

בואו נשחק משחק המלמד מעט על נדידת הציפורים: מאת רחל שפירא, בית ספר גרץ

זל אביב

מטרה: למד את הילדים על הסכנות הנשקפות לציפורים בנדידתן, ועל רבות מהן שנגרמות בגלל מעשי בני האדם. לשם כך נקיים שיחה מקדימה, משחק ושיחת סיכום.

ציוד: כדור, שלטי מכשולים לציפורים.

הפעילות: על כל ילד לקדם/לגלגל/ לכדרר את הכדור דרך מסלול המכשולים.

מארגנים את הילדים בקבוצות וקובעים את הוראות הריצה במסלול. מפזרים שלטי מכשולים חיוביים ושליילים יחדיו. כדאי שכמה ילדים יתחרו בו זמנית כדי להקשות על הציפורים להגיע למכשולים הטובים ולאתגר את המשחק. כצידה לדרך כל ילד חייב לגעת בכדור במכשול "אכלת מזון בשפע והשמנת. קח 3 נקודות וצא לנדידה."

מתחילים לרוץ במסלול. כאשר הכדור נוגע במכשול שלילי הוא מפסיד נקודות, במכשול חיובי הוא מקבל נקודות. ילד שרוצה לצבור נקודות יכול לגרום לכדור לגעת במכשול חיובי יותר מפעם אחת, אך הוא יפסיד זמן יקר בנדידה. הילדים סופרים את הנקודות בזמן הריצה במסלול הנדידה. ניתן להכין בכל מכשול כיס, ולשים בו נקודות מקרטון. הילדים ייקחו נקודות מן הכיסים או ישימו בהם נקודות בהתאם להוראות. המנצח: הציפור שהגיעה ראשונה.

לפני המשחק חייבים לשוחח על הסכנות האורבות לציפורים בתקופת הנדידה ולהסביר מהם המכשולים...

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

המכשולים הטובים (חיוביים):

אכלת מזון בשפע והשמנת. קבל 3 נקודות וצא לנדידה.
נְחַתָּ ליד אגם מים מתוקים. קבל 2 נקודות.
הגעת אל צמחייה צפופה למחסה. קבל נקודה.
הגעת אל בריכת דגים ויש מזון בשפע. קבל נקודה.
מצאת צמחייה וחרקים טעימים. קבל 2 נקודות.
אתה דואה בנינוחות מעל היבשה. קבל נקודה.
אתה דואה בנחת מעל ישראל. קבל 2 נקודות.
מזג האוויר נעים. קבל נקודה.
אתה עף מעל ארץ המעודדת את הגנת הטבע. קבל נקודה.
נְחַתָּ ליד נחל מים מתוקים. קבל 2 נקודות.
נְחַתָּ בשדה מלא מכרסמים וחרקים טעימים. קבל נקודה.
נְחַתָּ בשמורת טבע שיש בה שפע מים מתוקים וצמחייה.
קבל 2 נקודות.
הגעת לסוף הדרך ויש מזון ומים בשפע. בקיץ, אפשר
להקים קן ומשפחה. קבל 5 נקודות.

המכשולים הרעים (שליליים):

אכלת עכבר שדה שהורעל מחומר הדברת מזיקים.
הפסדת 2 נקודות.
שתית מים מזוהמים. הפסדת נקודה.
עליך לעוף מעל הים בנפנוף מאומץ. הפסדת נקודה.
יש ציידים בסביבתך. הפסדת 2 נקודות.
חתולי רחוב בסביבה – סכנה! הפסדת 2 נקודות.
עליך לעוף מעל ארץ שלא מעודדת את הגנת הטבע.
הפסדת נקודה.
מטוסים טסים במסלולך. הפסדת 2 נקודות.
נְחַתָּ ליד נמל תעופה ואתה חשוף לסכנה מצד מנועי
המטוסים. הפסדת 2 נקודות.
נְחַתָּ ליד נחל מים מזוהמים. הפסדת נקודה.
חקלאי מגרש אותך מבריכות הדגים. הפסדת נקודה.
חקלאי מגרש אותך משדה מלא מזיקים טעימים.
הפסדת נקודה.
העירייה הרעילה את העכברים וחלית מאכילתם.
הפסדת 2 נקודות.
התעייפת מן הדרך הארוכה. הפסדת נקודה.
נְחַתָּ על כביש. הפסדת 2 נקודות.
רוחות חזקות מנשבות וגשם יורד. הפסדת נקודה.
נלכדת ברשת. הפסדת נקודה.
נטרפת על ידי ציפור טרף. הפסדת 2 נקודות.
נעמדת על חוטי חשמל והתחשמלת. הפסדת 2 נקודות.
הגעת לסוף הדרך המוכרת, אבל בנו במקום בניינים.
הפסדת 2 נקודות.

משחק נוסף: תופסת ציפורים – מאת רחל שפירא, בית ספר גרץ, תל אביב

מטרת המשחק: הילדים יכירו ויזהו לפי השם ציפורים בסביבה.

ציוד: 7–10 תמונות ציפורים צבעוניות על דפים בגודל 4A (מצורפת דוגמה); בצד האחורי של התמונה יופיע שם הציפור כתוב ומנוקד. יש להכין תמונה אחת לכל ילד. על התמונות לשקף את הגודל היחסי של כל ציפור).

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכנית משלימות למידה

לפני המשחק יש לקיים שיחה על אודות ציפורים חורפות (ציפורים שמעדיפות את החורף הישראלי).

תולים על כל ילד תמונה של ציפור. מעמידים את הילדים במעגל, וכל ילד נוקב בשם הציפור שלו. מתחילים במשחק תופסת, עם שינויים מהמשחק הרגיל: בשלב הראשון הילד התופס חייב להגיד את שם הציפור שהוא תפס. אם הוא לא יודע את שמה (השם כתוב מאחור והוא רואה רק את התמונה של הציפור) ה"ציפור" עדין חופשייה. בשלב נוסף ניתן לקבוע כללים מיוחדים, לדוגמה, פעם מותר לתופס לתפוס רק ציפורים הקטנות מציפור X, ופעם רק ציפורים בצבע מסוים שקובעים ראש.

הציפורים החורפות מעדיפות דווקא את החורף הישראלי.
כמעט כל 94 מיני הציפורים הללו מקננים ודוגרים באירופה, וחלקם הקטן באסיה. ציפורים אלו שעימן נמנות האַנְפָּה האַפְרָה, העֶגוּר האַפְר, מיני בְּרוּזִים שונים וכמובן – הנְחִילִיאֵלִי, מגיעות אלינו לקראת הסתיו ונשארות כאן עד בוא האביב.

חורף וצמר...

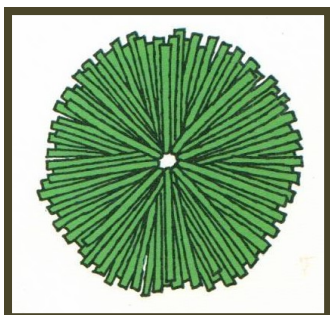
בחורף, פונפוני הצמר נכנסים לחיינו, ואפשר לעשות בהם כמעט הכול: קישוט לבגד, חלק מתכשיט, מחזיק מפתחות, תוספת לכובע, קישוט לעיפרון, אפילו פרחי פונפון מתקבלים יפה.

העיסוק בהכנת פונפונים מרגיע ועוזר בוויסות החושי ובפיתוח מוטוריקה עדינה, בתכנון וארגון ועוד.

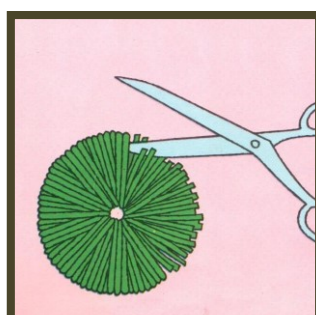
לפניכם שתי דרכים להכנת פונפונים וגם רעיונות לשימוש בהם: האיורים מתוך הספר "מלאכת יד" של בתיה עוזיאל

אפשרות א':

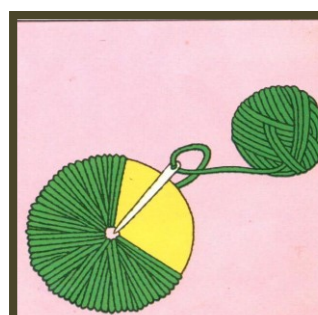
1. מכינים שני עיגולים מקרטון. ופותחים באמצע פתח עגול. (איור 1)
2. כורכים צמר סביב שני העיגולים (אפשר להיעזר במחט. לא חובה) עד שהקרטונים עטופים לגמרי ואינם נראים. (איור 2)
3. מחזיקים בשתי אצבעות את המרכז, וגוזרים סביב שולי הקרטונים. (איור 3)
4. מעבירים פיסת חוט בין שני הקרטונים וקושרים את הצמר במרכז. (איור 4)
5. "מספרים" את הקצוות לקבלת העיצוב הסופי.

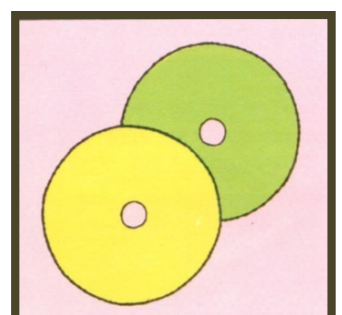
איור 4

איור 3

איור 2

איור 1

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
היחידה לתכניזת משלימות למידה

אפשרות ב':

במקום בשני עיגולי הקרטון נשתמש באצבעות.

1. נכרוך חוט סביב שלוש אצבעות 50–75 פעמים.

2. נגזור חוט צמר באורך 8 ס"מ.

3. נעביר קצה אחד של החוט בין האמה לאצבע. נמשוך למעלה

4. נמשוך בחוט בזהירות אבל בחוזקה ככל האפשר, ונקשור קשר כפול.

5. נשתמש במספריים כדי לחתוך את הלולאות.

6. הצורה הכדורית המושלמת תתקבל לאחר נענוע ו"תספורת" של הפונפון...

לקינוח... תפוח, זהב

קטע ספרותי נחמד עם רעיון לשיחה

מתוך הספר שוקו חם / עדנה מנת (בהוצאת פלדהיים)

עץ של כל מיני תפוזים

תפוזון אחד כל-כך קטן ורזה
ונראה לי שהוא עצוב מזה
(כי תפוז שמנמן הוא יותר שונה).
יש אחד בצורת עגול מדויק
עם פרצוף כתם וחלק
אם מתקרב אליו איזה תפוז
הוא מיד ממהר הצדה לזו.

יש תפוזנת אחת מגודרת
משני עלים היא עשתה לה סרט,
חברה שלה ממול - תפוזת קצת שקטה
מחקה אותה בדיוק, מתגנדרת כמותה.

יש תפוז עצבני שמשפריץ
על מי שמרגיז אותו - מיץ
התפוז לידו עוד קצת ירקרק
הוא פשוט מהשמש מדי קרחק.

מעגן להסתכל על כלם (בלי לקטף)
להכיר ולבדק כל תפוז מקרוב
מעגן איך שהם בכלל לא דומים
אפילו שכלם תפוזים כתמים.

ליד המכלת, קרוב אל ביתי
גדל לו עץ תפוזים (אמתי)
מתחת - גדר אבנים נמוכה
שם בדרך הביתה אני עוצר למנוחה.
יושב על הגדר, מנדנד את הרגלים
מרים למעלה סנטר ועינים,
מעלי מטריה של המון ענפים
קבדים מתפוזים וקצת כפופים.

מי שמסתכל בתפוזים (בלי לקטף)
יודע כמוני, לבדק מקרוב
רואה שהם בכלל לא דומים
אפילו שכלם תפוזים כתמים.

הראשון שרואים הוא ג'ינג'י קטן
יש לו צבע כזה כתם מקתם
תמיד אם באה לה קצת רוח
הוא משתולל ושמח ומקבל מצב-רוח.
יש אחר מקמט עם המון חריצים
רק אם ממש מחפשים אותו - מוצאים
כי הוא מתחבא מאחורי ענף,
מתביש ותמיד מסתיר את פניו.

ואיזה תפוז אני?

העץ שגדלים עליו תפוזים שונים זה מזה יכול להיות משל לייחודיות ולמיוחדות של בני אנוש בכלל
ושל ילדים בפרט.

מי שמסתכל על עץ תפוזים רואה כדורים כתומים זהים זה לזה, וכולם - סתם תפוזים.

אך הילד שהתעמק בתפוזים שעל העץ, העניק בדמיונו אישיות לכל תפוז.

אפשר להמשיך וליצור תפוזים-אנשים נוספים המתאפיינים בתכונות אופי, ברגשות ובהתנהגויות
שונות, לצייר או לפסל פרצופי תפוזים מלאי הבעה ועוד.

אפשר לחפש בתוך סלסילת תפוזים, תפוז שעומו הילד מזדהה או לדמיון תפוז אחר שדומה לו או
שהיה רוצה להיות כמותו... ולחדד בו את ההרגשה שהוא מיוחד, שהוא אינו 'סתם עוד אחד' אלא
איש קטן שהוא עולם מלא.

חורף בריא!